

Oponentský posudek na disertační práci

Autor disertační práce: MgA. Milan Franěk

Název disertační práce: Hudba a slovo v komorních cyklech Lukáše Hurníka

Obor: Hudební teorie a pedagogika

Ak. rok: 2007/08

Disertační práce pana MgA. Fraňka je nanejvýš potřebná pro rozvoj náplně výuky hudební výchovy a zaslouží si následování podobnými hudebně-pedagogickými a teoretickými pracemi. Jde totiž o prosazování soudobé vážné hudby do hodin hudební výchovy na všeobecně vzdělávacích školách všech stupňů a o vybavení učitele kvalitními, poutavými a odborně správnými informacemi o závažných skladbách posledních desetiletí. Ty totiž pro svoji poslechovou náročnost nikdy nebudou samozřejmými hosty v hodinách hudební výchovy a jejich cestu mezi žáky a studenty budou vždy prosazovat jen osvícení pedagogové a progresivně zaměřeni hudební umělci.

Předložený text je velmi ušlechtilý a přes svoji odbornou náročnost čtenářsky přístupný. Svědčí o autorově lásce ke skladbám, které se staly hlavním tématem jeho analýz. Šíře záběru informací, které sledované skladby v textu obklopují, též dokazuje, že autor práce je schopen se oprostít od ryze hudebního pohledu a sledovat téma s dostatečným nadhledem a odstupem. Důkazem toho je bohatý a podrobný poznámkový aparát, který provází především faktograficky zaměřené kapitoly.

Autor také zdůrazňuje výhody vokální hudby, když v úvodu na str. 4 říká: „Konkretizace obsahu ve slovech není samozřejmě jediným důvodem, vokální tvorba sice nabízí přirozené přesahy přinejmenším hudby a literatury, ještě spíše však ukazuje spojitosti další. Zatímco doménou hudby je především vliv v emocionální rovině, z textu vysvítají jeho historické a geografické souvislosti a etická poselství.“ - Zde bych jen dodal, že hudební hlasový projev se již nemusí v soudobé hudbě soustředit jen na používání uvedených textových základů, ale je tady již mj. vliv tzv. absurdního divadla, které do hudby přináší různě intonovaná citoslovce a beztextové hlasové projevy. Takto vznikl velmi sdělný a navíc mezinárodní hudební jazyk, který využil např. ve svých Avantures György Ligeti. Zde se pak nabízí pro školní využití v hudební výchově další vokální druhy, které těžší z uvedené nové škály prostředků.

Předložená disertace je demonstrací sepětí české hudební vědy a české hudební pedagogiky. Její analytická část (stěžejní část disertační práce) totiž staví především na metodologii, kterou vytvořili „klasikové moderní české hudební teorie“ Karel Janeček a Karel Risinger, svůj silný vliv pak v textu vykazují též práce významných členů KHV PF UK v Praze (Jaroslava Herdena, Václava Drábka, Michala Nedělky a mnoha dalších) . Je tady tedy již nezaměnitelný styl myšlení, který je schopen žákovi zpřístupnit i náročná hudební

díla, styl, který i široká pedagogická veřejnost je nucena akceptovat. Předcházející charakteristika však neznámá, že uvedený stav doktorandova rozhledu, který v práci aplikuje, nejde dále rozšířit. Především je třeba proniknout hlubším pohledem do kinetické stránky sledované hudby (zde se nabízí použití metodologie pojetí rytmu Vladimíra Tichého), zajímavé konsekvence by v oblasti harmonie nabídl třeba Dieter de la Motte v práci Harmonielehre, svůj vklad do problematiky by mohly přinést i obecnější kapitoly z Messiaenovy Techniky mé hudební řeči atd. Poněkud paradoxně působí pak fakt, že autor začíná od str. 87 celkem systematicky používat termín „konstanta“, tedy termín Jana Kapra z jeho stejnojmenné knihy, ale k uvedenému zdroji se však ani v přehledu literatury nehlašuje. Autor disertační práce se v analytické stati často zmiňuje též o harmonicko-funkční stránce sledovaných skladeb. Dávám též do úvahy, zda by neměl použít Risingerovu systematiku funkcí centrálních, autentických a plagálních (např. v souvislosti s rozšířenou tonalitou třeba Hurníkových madrigalů). Tato metoda se pro postižení základních funkčních charakteristik moderní tonální hudby hodí lépe než tradiční riemanovsko-šínovská koncepce.

Zcela jiná situace vzniká, zkoumá-li autor předložené práce textovou stránku analyzovaných skladeb. Zde používá mnoho zahraničních odborných prací, ke kterým též zaujímá kritický postoj. Zcela v souladu s pedagogickými cíli je pak možno v disertační práci najít množství citací literárních děl. Intenzivně na mne zapůsobily úryvky básní o stomech, které se nabízejí k využití v mezipředmětových vztazích či další (ve sledovaných skladbách již nezpracovávané) úryvky z díla Franze Kafky.

Centrem disertační práce jsou tedy plně akceptovatelné, invenční analýzy, které jsou provedené s citem pro moderní vážné české hudební umění. Transparentnost podání jejich výsledků má nejvyšší stupeň tam, kde autor ke každému důležitému bodu přiřazuje notový příklad. Bohužel není to všude. Míst, které vyvolávají čtenářovu nejistotu, jak vlastně autorovy názory chápat, není mnoho – trochu nejasný a matoucí je např. poslední odstavec na str. 28 a bezprostředně následující řádky na další straně, kde upozornění na druhé závěti přichází spíše jako překvapení, ne jako odborný popis. Uvedení příkladu č. 27 by mohlo charakterizovat postup basu též přesněji. Nejinak je tomu na str. 63, kde se setkáme s chybným číslem příkladu (určitě se v 1. odst. nemluví o př. č. 6!), ve stejném odstavci by též prospělo zpřesnit disonantní charakteristiku zvukového dění. Za velké pozitivum naopak považuji, že výsledky analýz jsou transformovány „na místě“ do tvaru pro využití v hodinách hudební výchovy.

Přes uvedenou polemiku doporučuji disertační práci k obhajobě.

19.5.08

Doc. Mgr. MgA. Jiří Bezděk Ph.D.